

3.5.2012

Dnro 709/4/11

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

KAHDEN TUTKINNANJOHTAJAN TILANNE POLIISIRIKOSASIASSA

1 KANTELU

Kantelija kertoi oikeusasiamiehelle 19.2.2011 osoittamassaan sähköpostiviestissä, että kaksi henkilöä pahoinpiteli hänet keväällä 2009. Toisen epäillyn osalta tehtiin syyttämättäjättämispäätös, mutta kantelija ihmetteli, miksi toisen epäillyn osalta asian käsittely viipyy.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumatietoja

Kantelija teki 17.6.2009 rikosilmoituksen siitä, että hänen kaksi veljeään oli pahoinpidellyt hänet Porissa perunkirjoitustilaisuuden jälkeen.

Koska toinen kantelijan pahoinpitelystä epäillyistä veljistä oli poliisimies, asian tutkinnanjohtajaksi tuli tältä osin kihlakunnansyyttäjä A, jonka toimipaikka on Turku. Toisen epäillyn osalta tutkinnanjohtajana toimi rikoskomisario B Porista.

A:n tutkinnanjohtajana tutkitussa asiassa toimi tutkijana Varsinais-Suomen poliisilaitoksen poliisimies. Asiassa kuultiin kantelijaa ja molemmat epäillyt sekä yksi todistaja tammi-maaliskuussa 2010. Tämä esitutkintapöytäkirja on merkitty valmistuneeksi 22.3.2010. Kihlakunnansyyttäjä C päätti 12.4.2010 olla nostamatta asiassa syytettä kantelijan poliisimies-veljeä vastaan, koska C katsoi, ettei ollut todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Rikoskomisario B kertoo saaneensa "joskus alkuvuonna 2010" Varsinais-Suomen poliisilaitokselta asiassa tehtyjen kuulustelujen kopiot. Hän toteaa jääneensä odottamaan toisen tutkinnanjohtajan (eli A:n) yhteydenottoa, jotta olisi keskusteltu tutkinnan jatkolinjauksista. Asia jäi B:n mukaan "ikäänkuin odotukselle".

B:n mukaan asian avoinna olo havaittiin vuoden kuluttua ja esitutkintapöytäkirja koottiin. Se on päivätty 15.3.2011 ja se sisältää saman aineiston kuin Varsinais-Suomen poliisilaitoksella vuotta aiemmin valmistunut pöytäkirja.

Kihlakunnansyyttäjä D vaati Satakunnan käräjäoikeudessa kantelijan veljelle rangaistusta pahoinpitelystä. Asianosaiset ilmoittivat tehneensä asiassa sovinnon ja syyttäjä peruutti syytteesä, jonka käsittely jätettiin Satakunnan käräjäoikeudessa 11.1.2012 sillensä. Riitaa jäi vielä oikeudenkäyntikuluista, jolta osin asia on puhelimitse saadun tiedon mukaan vireillä hovioikeudessa.

3.2

Kannanotto esitutinnan keston

Kantelija on tässä asiassa arvostellut nimenomaan asiansa käsittelyn kestoa. Seuraavassa arviointikin menettelyä lähinnä tästä näkökulmasta.

Esitutkintalain 14 §:n mukaan esitutkintaa johtaa tutkinnanjohtaja, joka tavallisesti on poliisimies. Kuitenkin mainitun säännöksen 2 momentin mukaan poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa aina virallinen syyttäjä – lukuun ottamatta rikesakkoasiana ja rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltäviä asioita, jollaisesta ei nyt ole kysymys.

Nyt tutkittavana olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa vain joku epäillyistä on poliisimies, syntyy ns. kahden tutkinnanjohtajan tilanne. Poliisimiehen epäillyn rikoksen tutkintaa johtaa syyttäjä (tässä tapauksessa kihlakunnansyyttäjä A) ja toisen epäillyn osalta pääsäännön mukaisesti poliisimies (rikoskomisario B). Laki edellyttää tällaisessa tilanteessa kahta tutkinnanjohtajaa riippumatta siitä, kuinka tarkoituksenmukaista tämä on. Uusi 1.1.2014 voimaan tuleva esitutkintalaki (805/2011) muuttaa tilannetta: syyttäjä voi toimia tutkinnanjohtajana myös siltä osin kuin asiassa on poliisimiehen lisäksi epäiltyä muu henkilö.

Kahden tutkinnanjohtajan tilanteessa on tärkeää, että tutkinnanjohtajat ovat yhteistyössä. Tässäkin tapauksessa on käytännössä ollut kysymys samasta tilanteesta eli siitä, että kaksi epäiltyä olisi samanaikaisesti pahoinpidellyt kantelijaa. Tapahtumat siis liittyvät hyvin kiinteästi toisiinsa.

Sekä poliisin että syyttäjien ohjeistuksessa asiaan onkin kiinnitetty huomiota. Ohjeissa todetaan yhteydenottovelvollisuudesta kahden tutkinnanjohtajan tilanteessa muun muassa seuraavaa:

Tutkinnanjohtajana toimivalla syyttäjällä on tutkinnanjohtajan valtuudet vain siltä osin kun asia koskee poliisimiehen tekemäksi epäiltyä rikosta. Jos asiaan kuuluu muita rikoksesta epäiltyjä, tutkinnanjohtajana toimii tältä osin poliisimies. Tutkinnanjohtajien tulee huolehtia siitä, että tutkinta muodostaa näissä tapauksissa tutkinnallisesti järkevän kokonaisuuden.

Tutkinnanjohtajien on koordinoitava tutkintatoimenpiteet ja huolehdittava tutkintojen samanaikaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava siitä, ettei vastakkaisissa tutkinnoissa kuulla todistajan asemassa henkilöä, joka joutuisi todistamaan omassa asiassaan.

Kahden tutkinnanjohtajan tilanteessa jutussa tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää samoja tutkijoita.

Tässä tapauksessa tutkinnat eivät kuitenkaan ole edenneet samanaikaisesti syyteharkintaan, kuten ohje käsitykseni mukaan olisi edellyttänyt. Tämä olisi nähdäkseni ollut perusteltua myös esitutkintalain 5 §:n kannalta: sen mukaan asia on esitutkinnassa valmisteltava niin, että todistelu voidaan ottaa pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa.

Sinänsä esitutkinta toisen epäillyn (poliisimies) osalta on toimitettu kohtuullisen nopeasti kuten syyteharkintakin. Asian käsittely on tältä osin kestänyt noin 10 kuukautta. Sen sijaan toisen epäillyn osalta asia näyttää jääneen vaille toimenpiteitä noin vuoden ajaksi Satakunnan poliisilaitoksella.

Kuten edellä on todettu, rikoskomisario B kertoo jääneensä odottamaan A:n yhteydenottoa esitutkinta-aineiston saatuaan. A puolestaan toteaa muun muassa seuraavaa. "*Kyseessä on ollut yksinkertainen asia, jossa on sovittu, että poliisirikostutkija suorittaa kuulustelut koko asiakokonaisuuteen liittyen. Tutkija on kuulustelut suoritettuaan lähettänyt samansisältöisen aineiston kummallekin tutkinnanjohtajalle esitutkintapöytäkirjan laatimista varten. Poliisimiehen osuudesta on aineiston perusteella tehty pöytäkirja.*" A on pitänyt itsestään selvänä, että myös toisen epäillyn osalta pöytäkirja olisi aineiston perusteella laadittu, koska asiassa ei ole ollut mitään erityistä, josta olisi toisen tutkinnanjohtajan kanssa pitänyt neuvotella.

Pidän A:n esittämiä näkökohtia ymmärrettävinä. Tosin puolin ja toisin asian olisi voinut vielä esimerkiksi yhdellä puhelinsoitolla tai sähköpostiviestillä varmistaa.

Johtopäätökset

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että asian - - - esitutkinta on viivästynyt aiheettomasti ja että tästä vastaa rikoskomisario B. En pidä perusteltuna sitä, että hän on jäänyt vuodeksi odottamaan A:n yhteydenottoa sen jälkeen, kun hänelle on toimitettu asiassa kertynyt esitutkinta-aineisto. Ei ole kuitenkaan tullut ilmi, että B:n menettelystä olisi aiheutunut jotain konkreettista haittaa tai vahinkoa. Pidän riittävänä, että saatan käsitykseni B:n virheellisestä menettelystä hänen tietoonsa.

Kun kahden tutkinnanjohtajan tilanteessa molemmat tutkinnanjohtajat ovat vastuussa yhteistyöstä ja kun se tässä tapauksessa ei ole kaikilta osin onnistunut, lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös kihlakunnansyyttäjä A:lle.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen rikoskomisario B:n menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni. Lähetän päätökseni tiedoksi myös kihlakunnansyyttäjä A:lle.

Muihin toimenpiteisiin asia ei anna aihetta.